

Poesia catalana medieval en veu femenina

Anna Alberni Jordà¹

¹Institut de Recerca en Cultures Medievales, Universitat de
Barcelona

En la poesia medieval de temàtica amorosa cal destacar els textos escrits en veu de dona (emissor figurat del poema). A diferència del que passa en la resta del panorama ibèric, la poesia catalana en veu femenina és molt escassa i gairebé no ha estat objecte d'atenció per part de la crítica. Al marge de la *Gelosessa* de Cerverí (BdT 434a,1a) i de la resposta de Tecla Borja a una demanda d'Ausiàs March (Rao 23,1 i Rao 94,31), els pocs poemes occitanocatalans escrits en veu de dona són generalment d'autoria anònima o discutida. Entre aquests, destaquen el poema atribuït per la rúbrica del Cançoner Vega-Aguiló (Biblioteca de Catalunya, ms. 7-8) a una Reina de Mallorca, *Ez yeu am tal qu'és bo e belh* (Rao 92,1) i els anònims *Axi cant és en muntanya deserta* (Rao 0,6) i *Ab lo cor trist enviollat d'esmay* (Rao 0,3), de finals del segle XIV. Tots aquests textos són exemples de poesia cortesa, sense cap tret que es pugui qualificar de popular o popularitzant.

D'altra banda, el *Corpus d'antiga poesia popular* de Josep Romeu (2000) recull una vintena de textos considerats de tradició popular en veu femenina, una doble categoria que caldria revisar amb atenció. Algunes d'aquestes peces són els refranys del *Libre d'amorettes* (CAAP, n. 58, 59, 60, 63, 64) un recull de caràcter místic del segle XIV traduït del francès: de fet, bona part de les peces medievals que Romeu considera de tipus popular es presenten com a refranys, sovint en forma de díctics, que poden anar seguits de les estrofes d'una dansa o ser glossats en forma de cançó. La resta són les peces que l'anònim autor de la traducció catalana del *Decameron* (1429) va inserir al final de les diverses jornades de la narració en substitució de les peces originals italianes (CAAP, n. 86-94): hi retrobem el poema de la reina de Mallorca, aquí anònim, la cançó paral·lelística *No puc dormir soleta, no* (Rao 0,89) i una altra cançó paral·lelística en forma de diàleg entre l'amant i la malmaridada (*Pus que vuyt jorns, stich, senyora*, Rao 0,117). Entre les altres poesies medievals en veu de dona cal esmentar la malmonjada en forma de dansa del *Cançonet de Ripoll, Lassa, mais m'agra valgut* (Rao 0,70), i la dansa més tardana d'estil popularitzant volgudament 'baix' de Gabriel Ferrús, *Pus flach sou que nulha stopa* (Rao 64,2).

La comunicació proposa un repertori raonat d'aquest corpus i assaja línies de recerca que permetin abordar-ne l'estudi en el marc de la lírica romànica

medieval.

Referències

Romeu, Josep (2000). *Corpus d'antiga poesia popular*. Barcelona: Barcino.